

Vergaderjaar 1988–1989

20 461 (R 1345)

Goedkeuring van het op 20 mei 1980 te Luxemburg tot stand gekomen Europese Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen alsmede goedkeuring van het op 25 oktober 1980 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen (Trb. 1987, 139)

20 462

Uitvoering van het op 20 mei 1980 te Luxemburg tot stand gekomen Europese Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, uitvoering van het op 25 oktober 1980 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen alsmede algemene bepalingen met betrekking tot verzoeken tot terugleiding van ontvoerde kinderen over de Nederlandse grens en de uitvoering daarvan

Nr. 7

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), Kosto (PvdA), voorzitter, Roethof (PvdA), De Kwaadsteniet (CDA), Stermerdink (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Vermeend (PvdA), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66) ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA).

EINDVERSLAG

Vastgesteld 10 december 1988

Na kennisneming van de memorie van antwoord en de nota van wijziging zijn in de vaste Commissie van Justitie¹ nog enkele vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Onder het voorbehoud dat de regering tijdig zal hebben geantwoord acht de commissie de openbare beraadslaging over dit voorstel van wet genoegzaam voorbereid.

Plv. leden: Ter Veld (PvdA), Jabaaij (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Lankhorst (PPR), Koetje (CDA), Van Traa (PvdA), Borgman (CDA), Hermans (VVD), De Hoop Scheffer (CDA), J.T. van den Berg (SGP), Vreugdenhil

(CDA), De Grave (VVD), Te Veldhuis (VVD), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Van Es (PSP), Alders (PvdA), Eisma (D66), Groenman (D66), Doelman-Pel (CDA), Van Muiden (CDA), Leerling (RPF).

Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie dankten de bewindslieden voor de uitvoerige antwoorden op de gestelde vragen. Hierdoor was op een groot aantal punten afdoende verheldering verschaft. Thans hadden deze leden dan ook nog slechts behoefte om op een enkel punt in te gaan.

In het voorlopig verslag hadden de leden van de C.D.A.-fractie hun aarzeling laten blijken ten aanzien van het standpunt van de bewindslieden om er niet toe over te gaan het voorbehoud ten maken waarvoor het Europees Verdrag de mogelijkheid biedt. Nu uit de antwoorden blijkt dat een dergelijke situatie, namelijk, dat een mogendheid zich geen recht voorbehoud om bij strijd met de openbare orde tot – niet medewerking – over te gaan, in dit soort Verdragenrecht «zelden of nooit voorkomt» en dat aldus de genoemde meewerkingsgronden een absoluut karakter kregen, waren zij voorsnog door de argumenten van de regering niet overtuigd omtrent de juistheid van deze keuze. Zeker nu de meeste andere ondertekenaars van het Verdrag er wel toe over waren gegaan een dergelijk voorbehoud te maken. De leden van de C.D.A.-fractie beoordeelden de stap van Frankrijk om het voorbehoud te schrappen als een stap in de goede richting maar wilden bij hun definitieve standpuntbepaling graag weten hoe de andere Europese mogendheden op dit initiatief hadden gereageerd.

Met betrekking tot de problematiek van de ontvoerde Baarnse kinderen vonden de leden van de C.D.A.-fractie de uitspraak van de bewindslieden in de Memorie van Antwoord dat «Het dan ook de vraag is of de weigering van de rechterlijke autoriteiten in Oostenrijk uitsluitend is te verklaren met een verwijzing naar het ontbreken van verdragsverplichtingen» onbegrijpelijk. Zij vroegen dan ook om een nadere toelichting.

De vraag van de C.D.A.-fractie naar de aanwijzing van het ministerie van Justitie als de centrale autoriteit werd ingegeven door het feit dat het mede tot de taak van dit orgaan zou gaan behoren om inlichtingen te verschaffen omtrent lopende procedures, over elkaars recht en over de moeilijkheden die zich bij de toepassing van de Verdragen voordoen. Tevens zou dit orgaan gelet op de aard van de problematiek snel en deskundig moeten kunnen optreden. De leden van de C.D.A.-fractie waren het eens met de bewindslieden dat het Ministerie van Justitie al deze kwaliteiten in zich bergt, zij waren echter van mening dat een oordeel omtrent de aanwijzing van het ministerie slechts kan worden gegeven als inzicht bestaat over de inrichting, toerusting en taakomschrijving van dit nieuwe «bureau» ten departemente. Zij vroegen derhalve of die informatie inmiddels kon worden verstrekt.

Bij het antwoord op de vraag van de C.D.A.-fractie naar de betekenis van «de gevallen waarin het mogelijk is een beslissing betreffende het ongeoorloofd karakter van de overbrenging van het kind uit te lokken», wordt gezegd dat men zich daarbij voor moet stellen dat ( ) «de wettigheid van dat gezag voortvloeit uit de wet». Daaraan verbinden de bewindslieden de conclusie dat daardoor het Verdrag dus ook ziet op het door de C.D.A.-fractie bedoelde geval. Dat nu was voor deze leden niet geheel duidelijk omdat het voorbeeld de situatie betreft van het voortduren van de ouderlijke macht na echtscheiding hetgeen niet op de wet gebaseerd is doch op jurisprudentie. Zouden deze gevallen nu wel of niet onder de Verdragsbepalingen vallen zo bleef de vraag van deze leden.

Ten aanzien van de «systematiek van de financiële problematiek» constateerden de leden van de C.D.A.-fractie dat de regering niet was ingegaan op het vraagstuk van de bijzondere onkosten zoals de kosten voor vertalingen en legalisaties van officiële documenten, de reis-, verblijf- en telefoonkosten van de betrokken ouder, de kosten van de gerechtelijke procedures en de rechtsbijstand in het buitenland en de kosten van de begeleiding en de terugreis van het kind.

Met het opbrengen van dit probleem bedoelden deze leden geenszins te zeggen dat de overheid daarvoor de verantwoordelijke instantie zou moeten zijn. Wel waren de leden van de C.D.A.-fractie van mening dat deze problemen geen belemmering zouden mogen vormen om een ontvoerd kind terug te krijgen. Gelet op de veelheid van autoriteiten waarmee de opeisende ouder in deze gevallen te maken krijgt, is het echter niet denkbeeldig dat de te maken kosten zo hoog zullen oplopen dat zij in bepaalde klemmende gevallen wel een belemmering zouden kunnen gaan vormen bij het opeisen van het kind. Een belemmering die ook niet wegvalt indien die kosten uiteindelijk verhaald zouden kunnen worden op de ontvoerder. Stroomlijning van deze problematiek zou hieraan tegemoet kunnen komen. Hierbij moet worden uitgegaan van het principe dat de ontvoerder de uiteindelijk draagplichtige van de kosten dient te zijn en subsidiair pas de opeisende ouder. Een uiteenzetting omtrent de mogelijkheden c.q. problemen rondom zo'n voorziening hadden de leden van de C.D.A.-fractie node gemist in de memorie van antwoord. Zij vroegen deze uiteenzetting daarom alsnog.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen hoe groot de te verwachten extra werkdruk op het ministerie van Justitie zal zijn, en of hier extra financiële middelen voor ter beschikking zullen worden gesteld.

De regering stelt in de memorie van antwoord dat men veel verbeeldingskracht moet opbrengen om zich voor te stellen dat een centrale autoriteit een redelijk verzoek niet in behandeling zou nemen of de behandeling ervan zou staken. Mocht die centrale overheid zich onverhoopt niet behoorlijk gedragen, welke middelen staan dan de verzoeker ten dienste?

De leden van de V.V.D.-fractie dankten, de regering voor de heldere beantwoording van de door hen gestelde vragen. Deze leden hadden dan ook geen behoefte zeer uitgebreid op de voorliggende wetsvoorstellen in te gaan. Zij hadden nog slechts een paar vragen op enkele meer ondergeschikte punten.

De regering stelt op blz. 3 van de memorie van antwoord dat bij samenloop of bij een «conflict van verdragsregelingen de regering prevaileert die de terugzending van het ontvoerde kind het meest bevordert». De leden van de V.V.D.-fractie onderschreven dit uitgangspunt, zij het dat zij hierover nog een enkele vraag hadden. Is het niet aannemelijk dat de ontvoerende ouder zich veeleer zal beroepen op het verdrag dat niet «de terugzending van het ontvoerde kind het meest bevordert»? Heeft de ontvoerende ouder dan nog mogelijkheden om het verdrag, waarop deze zich beroept, ook van toepassing te doen verklaren?

De leden van de V.V.D.-fractie hadden zich reeds voorstander getoond van de aanwijzing van het Ministerie van Justitie als centrale autoriteit. Zij wezen de regering er echter op dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken, wellicht in meer gevallen dan thans voorzien, zal moeten worden ingeschakeld bij kinderontvoeringen, waarbij over de verblijfplaats van het kind geen zekerheid bestaat. Aangenomen moet worden dat de bijstand van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in die gevallen gewenst is. Of zal het ministerie dat direct contact opnemen met de verschillende ambassades in de diverse landen, waar het kind zich zou kunnen bevinden?

De leden van de V.V.D.-fractie wezen de regering nog op een kennelijke vergissing op blz. 7 en 16 (2x) memorie van antwoord, waar verwezen wordt naar de Wet «kosteloze rechtsbijstand». Deze leden hadden eigenlijk nooit gehoord van een dergelijke wet en namen dan ook maar aan dat de regering in die gevallen bedoeld heeft de Wet rechtsbijstand aan on- en minvermogenden.

Op blz. 9 memorie van antwoord legt de regering uit dat snelheid van optreden niet alleen de zaak zelve dient, maar ook preventieve werking

kan hebben. In dit verband wordt verwezen naar het Verenigd Koninkrijk, waar de procedures zich in een hoog tempo blijken af te spelen. Deze leden waren echter bezorgd over de procedure-snelheid die in Nederland kan worden betracht. Zij erkenden hierover niet optimistisch te zijn. Het zou zelfs kunnen voorkomen dat de rechter in Nederland nog niet heeft beslist, terwijl de ontvoerende ouder reeds lang vertrokken is naar een ander land. Is de regering hierover meer optimistisch? Zo ja, om welke redenen?

Artikelen (20 462)

Artikel 4

Is reeds beslist, zo vroegen de leden van de V.V.D.-fractie, welke onder het Ministerie van Justitie ressorterende dienst zal worden belast met de taak van centrale autoriteit?

Artikel 6

De leden van de V.V.D.-fractie hadden reeds gesteld te begrijpen dat hoger beroep en cassatie uitgesloten worden bij het onderhavige artikel. De argumentatie echter dat de noodzakelijke voortvarendheid in de uitvoering van verzoeken ver te zoeken zou zijn, doet vreemd aan. De verzoekende ouder is immers «uitgepraat» na de beslissing van de rechtbank en heeft in die zin aldus geen haast meer met de procedure.

Artikel 14

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen tenslotte nog een nadere verduidelijking van een tweetal woorden in de tekst van het eerste lid. Waarnaar verwijzen de woorden «het» en «daarvan» bij de zinsnede «indien het zich bij de uitoefening daarvan buiten Nederland moet begeven»? Doelt de regering op «het» gezag, «het» omgangsrecht of «het» kind of wellicht op «ieder»? Kan de regering hierop kort ingaan?

De voorzitter van de commissie,
Kosto

De griffier van de commissie,
Coenen